

CONGO

PERILL DE RIQUESSES
UN CONFLICTE PER
L'ALTA TECNOLOGIA

→ www.perillderiqueses.org

Edita: **Lliga dels Drets del Pobles**
Tiratge: **1.000 exemplars**
Segona edició revisada: **novembre del 2008**
Primera edició: **novembre del 2007**

Depòsit legal: **B-53326-2007**
Disseny: **www.iosphera.com**

Més informació de la campanya al web:
www.perillderiqueses.org

Aquesta guia forma part de la campanya
"El Congo, perill de riqueses" i ha estat elaborada
per Elisenda Salomó, Xavi Zulet i Iris Boadella.

Agraïm la col·laboració de les entitats:
Centre d'Estudis Africans
Educació per l'acció crítica (EDPAC)
UMOYA – Comités de Solidaridad
con el África Negra
IRIN Humanitarian News and Analysis
Pulitzer Center on Crisis Reporting
Comité Internacional de la Creu Roja (CICR)
Consorci per a la Normalització Lingüística de Sabadell
Escola de Cultura de Pau

organitza:

Lliga dels Drets dels Pobles

Ca l'Estruch,
Sant Isidre, 140
08208 Sabadell
Tel: 937 23 71 02
Fax: 931 68 58 71
info@dretsdelpobles.org
www.dretsdelpobles.org

amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
**Oficina de Promoció de la Pau
i dels Drets Humans**

**Ajuntament
de Sabadell**

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

Jane Sime / /RHN

ADFL: Aliança de Forces Democràtiques per a l'Alliberament de la RDC, liderada per Laurent-Désiré Kabila. Aquesta aliança comptava amb el suport de Burundi, Ruanda i Uganda. Va iniciar una rebel·lió contra Mobutu, la qual va acabar amb la cessió del poder per part d'ell el 1997.

APC: Forces Armades del Poble Congolès. Grup polític amb seu al poble d'Aru, al nord-est, a la frontera amb Uganda. Ha rebut suport d'aquest país.

BEMBA, Jean-Pierre: Rep el nom de chairman. Política ment sorgeix a l'entorn de l'anterior president Mobutu Sese Seko. És el fundador i actual home fort del Moviment d'Alliberament del Congo (MLC), que va representar, com a vice-president, en el govern de transició des del 30 de juny del 2003 fins a eleccions del 2006. Joseph Kabila va ser proclamat vencedor de les eleccions. Les tensions amb l'oposició ja es van manifestar durant el mateix any després de la negativa de Jean-Pierre Bemba, principal candidat presidencial de l'oposició del 2006, d'obeir les ordres de desarmament dictades pel govern. Aquest fet va provocar enfrontaments, morts i l'abandonament del país del mateix Bemba. El 24 de maig del 2008 Jean-Pierre Bemba va ser arrestat a Brussel·les per petició de la Cort Penal Internacional (CPI) acusat de crims de guerra i contra la humanitat a la República centre-africana entre l'any 2002 i 2003.

CNPD: Congrés Nacional per a la Defensa del Poble. Estructura política del general expulsat Laurent Nkunda. Està empenyent les autoritats civils perquè tanquin els campaments de desplaçats, imposin taxes al poble i creïn la seva pròpia administració. Les autoritats de la RDC li han donat de termini fins a la primera setmana de novembre de 2007 perquè s'integri a les forces armades del país.

COLTAN: Combinació de dos minerals rars: la columbita i la tantalita. Producte utilitzat en diferents components d'alta tecnologia per regular els fluxos elèctrics. S'utilitza en la fabricació de telèfons mòbils, MP3, ordinadors portàtils, míssils balístics i transbordadors espacials. És un recurs natural costós, del qual la RDC té el 80% de totes les reserves mundials.

DDR: Sigles que designen un programa de desarmament, desmobilització i reintegració d'excombatents d'arreu del món.

FARDC: Forces armades de la RD del Congo, nou exercit governamental. Estan formades per les antigues Forces Armades i els diferents grups armats que van signar els acords de pau de 2002 i 2003.

FDLR: Forces Democràtiques per a l'alliberament de Ruan-

da, també anomenat al principi ALIR (Armada per l'Alliberament de Ruanda). Grup armat d'oposició al govern ruandès, està format per les antigues milícies Interahamwe i les exFAR (Forces Armades ruandeses). Ambdós grups són responsables del genocidi de 1994, van fugir de Ruanda cap a l'est de la RD del Congo després de l'ofensiva del Front Patriòtic Ruandès, actualment al Govern de Ruanda. Tot i que alguns d'ells van prendre part en el genocidi ruandès, molt dels seus combatents van ser posteriorment reclutats en la crisi dels Grans Llacs.

GRUPS ARMATS D'ITURI: Senyors de la guerra i satèl·lits, en la majoria dels casos, de les Forces Armades d'Uganda, Ruanda i la RD Congo, enfrontats entre si pel control de la regió i dels seus recursos naturals, i sovint amb una adscripció ètnica a les comunitats hema i lendu. Els principals grups són la Unió de Patriotes Congolesos (UPC, hema), el Front dels Nacionalistes Integracionistes (FNI, lendu), el Partit per la Unitat i la Salvaguarda de la Integritat del Congo (PUSIC, hema, escissió del UPC) i el Front Popular per la Democràcia al Congo (FPDC, alur i lugbara) el Front de la Resistència Popular d'Ituri (FRPI, ngiti). La majoria dels seus membres s'han integrat en el programa nacional de DDR.

GNT: Govern nacional de transició en què Joseph Kabila va mantenir el seu càrrec de president i es van establir quatre vice-presidències, representant, respectivament, el Govern, l'MLC, el RCD-Goma i l'oposició no armada. L'acord va establir una fase de transició de dos anys, a l'acabament de la qual haurien d'organitzar-se eleccions generals, i preveia la formació d'unes noves Forces Armades congoleeses en les quals s'integrarien els diferents grups armats d'oposició.

ICD: Diàleg intercongolès promogut per Joseph Kabila i celebrat a Sud-àfrica. L'ICD va conduir les negociacions dutes a terme entre els actors bel·ligerants a Sun City, que van acabar amb la signatura de l'Acord Global i Inclusiu a Pretòria, al desembre de 2002, i l'Acta Final de Sun City (que agrupa i resumeix els acords previs) a l'abril de 2003.

KABILA, Laurent-Désiré: Polític i guerriller de la República Democràtica del Congo, president durant el període de 1997 a 2001. Va morir assassinat. L'any 1959 es va unir al partit Associació General dels Baluba de Katanga (AGBK), de tendències socialistes. El 1965 va conèixer Ernesto Che Guevara, que en aquesta època recorria el món difonent la lluita socialista. En els seus escrits, el guerriller cubanoargentí fa una mala avaluació de Kabila. Aquest mateix any es produeix un cop d'estat a la RDC que instaura la dictadura de Mobutu Sese Seko. Davant d'aquests fets, Kabila es va anar convertint

Eddy Sempu / INA

de mica en mica en el líder de les guerrilles amb l'objectiu d'aconseguir la caiguda de Mobutu. L'alçament final es va començar a gestar l'octubre de 1996 i va culminar al setembre de 1997 quan les seves tropes van prendre Kinshasa i Mobutu va haver d'exiliar-se al Marroc. D'aquesta manera es convertia en el màxim dirigent de l'estat.

KABILA, Joseph: És el president de la República Democràtica del Congo des de l'assassinat del seu pare Laurent-Désiré Kabila al gener de 2001 en el transcurs de la Segona Guerra del Congo. Va guanyar les eleccions presidencials de 2006, per la qual cosa continuà en el càrrec. El seu partit polític és el Partit del Poble per la Reconstrucció i la Democràcia. Ha intentat, amb un cert èxit, detenir la guerra civil i fer que es retirin les tropes estrangeres del Congo. El 28 de març de 2004, els seguidors de l'antic president Mobutu Sese Seko van intentar derrocar-lo mitjançant un cop d'estat. Des de la seva arribada al poder, Joseph Kabila ha hagut de fer front a contínues guerres a l'est de la RDC o a les forces rebels internes i a les que reben el suport dels governs veïns (Uganda, Ruanda), que fan que regni la inestabilitat mitjançant la violència, el crim i el pillatge dels recursos, mentre que la comunitat internacional sembla desviar la mirada.

MAI-MAI: Milícies congoleeses que operen sota comandaments locals autònoms, però tots sota el mateix nom. Són un grup armat que s'oposa a la presència de Ruanda i Uganda a la regió est de la RDC, així com també als grups armats que aquests dos països patrocinen. Els mai-mai també estan representats en el govern de transició.

MOBUTU, Joseph-Désiré: Militar i dictador de la República del Zaire entre els anys 1965 i 1997. El 1965 va prendre el poder al president Kasavubu. Ràpidament va centralitzar el poder i va sufocar l'intent de cop d'estat de 1967. El 1970 va ser proclamat president oficialment i va començar la seva gira proafricana i antieuropea. El 1971 el país va passar a anomenar-se el Zaire. El 1972 va canviar-se el nom de Joseph-Désiré Mobutu pel de Mobutu Sese Seko Nkuku Wa Za Banga, el guerrer totpoderós que, gràcies a la seva resistència i voluntat inflexible, anirà de conquesta en conquesta, deixant foc al seu pas. En general, es va preocupar poc pels deures que implicava la seva posició, però sí que va treballar per augmentar la seva fortuna personal, que el 1984 ascendia a 4.000 milions de dòlars, gran part dels quals estava dipositada a bancs suïssos. Aquesta suma era quasi igual al deute extern del país en aquell moment, i l'any 1989 el govern es va veure forçat a declarar la cessació de pagaments pels interessos i venciments dels préstecs internacionals. Tot això va

valer a Mobutu la reputació de ser el líder d'un govern que va ser el perfecte exemple de cleptocràcia. Al maig de 1990, a causa de problemes econòmics i socials, Mobutu accedeix a aixecar la prohibició de l'existència de partits polítics, i forma un govern de transició fins a l'arribada de les eleccions. El 16 de maig de 1997, després d'infructuosos intents d'acordar la pau, els rebels tutsis i altres grups contraris a Mobutu agrupats en l'ADFL el van capturar a Kinshasa. El Zaire va passar a ser la República Democràtica del Congo, Mobutu va fugir i Laurent-Désiré Kabila es va convertir en el nou president.

Mobutu va morir el 7 de setembre de 1997, mentre estava exiliat a Rabat (el Marroc), d'un càncer de pròstata que se li estava desenvolupant des de 1962.

MONUC: Destacament de les Nacions Unides per al manteniment de la pau a la RDC. Ha comptat amb un contingent de 16.000 soldats i observadors. La missió no ha acabat, de manera que encara treballen al país.

MRC: Moviment Revolucionari Congolès. Sembla que inicialment va rebre el suport d'Uganda, però poc després el govern ugandès va detenir diversos dirigents d'aquesta milícia. El MRC està integrat pel FRPI i el FNI. El MRC té el suport de la regió nord del país. Va signar l'acord de pau i disposa d'una presidència i alguns ministeris en el govern de transició.

NKUNDA, Laurent: És un dels molts senyors de la guerra que participaren en els conflictes que han assolat la RDC. Pesa sobre ell una ordre d'arrest internacional per crims de guerra i crims contra la humanitat emesa per les autoritats de la República Democràtica del Congo. Ha estat identificat com a criminal de guerra en l'informe A/58/534 de la relatora especial de Nacions Unides sobre la situació dels drets humans a la RDC i també ha estat citat el seu nom per la utilització de nens soldats en l'informe S/2005/72 de l'Assemblea General de l'ONU.

PNDDR: Programa Nacional de DDR a la RD del Congo.

RCD-GOMA: Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma. És el grup armat més gran de l'est de la RDC que ha signat els acords de pau. Disposa d'una vicepresidència i alguns ministeris de l'actual govern de transició. Des del 2004, aquest partit té una lluita interna entre els partidaris de la transició i els que no ho són. Les discussions encara no estan del tot resoltes.